

Zanimiva pa je vsekakor »Sredi posekane planje« kot klasičen primer predimpresionističnega naturalističnega gledanja na stvari: posamezne sestavine vidi pesnik v zaporednosti in jih našteje v otipljivi stvarnosti brez osebne čuvstvenosti. Pa ni misliti na morebitni moderni novonaturalizem: manjka pesmi vse moderne dinamičnosti in sintetične realnosti. Pač pa sta lepi impresiji »Popotniki mimo solnca« in »Domotožje II«.

V drugem delu — intimno življenje — bi se morala predvsem izkazati moč pravega lirika. Pa prav v teh pesmih se vidi, kako malo je Glaser lirik, in kako konvencionalno notranje doživlja. Le »Jutranja pesem« in »Impresija pred spanjem« sta pesmi, ki imata ceno. »V mesečini« in »Kaj je že tako dolgo?« sta pa samo še snov brez liričnosti, le še povedane sanje. Verzi »Sinčku« in »Hčerki« so pa le verzificirane sentence, kakor jih človek piše ob vsaki uri brez poetičnega navdiha v spominske knjige, če ima primeren izraz. Kjer Glaser misli, da poje lirično pesem, le pripovedno veže miselno snov. Zato je močan tam, kjer ne gre za čuvstvo, le za posredništvo spoznanja (Na pot, Rodovnik).

Ker je Glaserjeva moč v karakteristiki, v miselni poenti in krepki besedi, so razmeroma dobre njegove literarne označbe (Deseti brat, Epitaf pesniku, Pesnik) v tretjem delu. Kompozicija večjih pesmi pa je vseskozi racionalistična, šolsko prozorna, zunanje shematizirana, ne notranje dinamična (Moj ded, Pesnik, Meditacija) in se tako tudi končuje v didaktični misli, ne notranje potrjeni resnici. Povedati pa moram tudi, da tako naivne »socialne« pesmi še nisem čital kot so »Sanje«. Nasprotno pa je po narodnem motivu spesneno »Darovanje« pravi biser.

V zadnjem delu sta v dvoje pohorskih refleksivnih doživetjih (Ob cesti, Ubranst) vklenjeni pohorska legenda (Mariborska legenda) in pohorska romanca (Pohorski svetniki). »Mariborska legenda« je sicer dobro pripovedovana, živahno in krepko pisana, pa brez prave etične globine in zato ne notranje umetniško zaključena. Ždi se mi kot bister studenec, ki se razlije v pesku... Rapsodstvo, vpesnjena anekdota. »Pohorski svetniki«, pa so za čuda lepa romanca, živahna in šegava, in bi enotneje in poetičneje zaključila zbirko kot literarna »Ubranst«.

Zbirka »Čas — kovač« je po vsem tem zelo nesodobna: ves duhovni napor zadnjih desetih let je šel neslišno mimo. Pa nočem soditi samo iz časovne relativnosti; tudi absolutno dobrih pesmi kateregakoli pravca je v zbirki le par (Darovanje, Popotniki mimo solnca, Impresija pred spanjem). Vzrok je v Glaserjevi nezmožnosti, umetniško gledati na svet in ga z duhovno-čuvstveno silo dvigniti v poezijo. Nima tiste čarovniške palice, ki bi iz snovi ustvarila novo duhovno vrednoto: snov ostane snov, razpoloženje — opis, pesem — domislica, doživetje — anekdota. Ni pri njem neposredne lirike, osebnostno duhovnega gorišča, ki bi prečiščalo materijo. Kjer hoče v duhovno doživljanje, pade ali v abstraktnost — sanj in šolsko naivnost (Sanje), ali pa v literarnost (Večer, Ubranst). Ima pa Glaser dobro šolo, dober izraz ob župančiču (Moj ded) in zmisel za verz, kar ga ob njegovi realistični duševni nastrojenosti usposablja za izvrstnega pisca epitafov, epigramov in slavnostnih prigodnic.

Tine Debeljak

Leopold Turšič: **Tiho veselje**. Založila Družba sv. Mohorja. Celje, 1928. (Mohorjeve knjižnice 24. zvezek.) — Poezija avtorja skromnih in simpatičnih popevčic ni bila notranji poklic, povelje in usoda. Tem pesmim manjka tega, kar je za umetnika-stvaritelja predvsem značilno, namreč osebne dinamike. Radi tega za razvojno črto našega pesništva niso niti značilne niti pomembne. Grešili pa bi proti pesniku, če bi ga sodili s tega vidika, zakaj sam je hotel ostati le »zadnji pastirček, zamišljen v piščalk«. Gre mu priznanje za to samospoznanje, zdi se, da ga prav zato ne moremo prišteti v vrsto lažipesnikov in epigonov. Zanje je značilna visoka ambicija ob pomanjkanju moči in sposobnosti. Tiho veselje pa je izraz skladnosti med voljo in močjo, izrazit dokument vsega svojevrstno organiziranega človeškega oblikujočega duha, ki ga v estetiki tolmačimo z izrazom »dilentatizem«. Pesnik Leopold Turšič je takega poeta-amaterja tipičen primer, kar velja zanj vsebinsko in oblikovno skoraj brez pridržka. Tu in tam se pač iz kolektivističnega okvira izloči on sam, tudi motivno ga smemo vzporejati s težnjami njegovega časa (lepota domačinstva!), vendarle ostane splošna oznaka zatajitev osebnih in časovnih izrazitosti in značilnosti. Njegova pesem je primitivna tipična estetska kultura, vendarle bistveno različna od naše anonimne pesmi. Tam — početki organske rasti v diferenciacijo visoke kulture, tu — usedlina tradicije. Njen pomen je v tem, da bo v ljubezni dvigala in približevala literarni umetnosti najširše plasti slovenskega naroda.

France Vodnik

Dela novoborcev, I. zvezek. Oton Berkopec: **Pesmi**, Ivo Sever: **Slavica**, tragedija v treh dejanjih. Knjižnica »Naša Gruda«, št. 2, december. Ljubljana, 1928.

Kriza sodobnega slovenstva ni nikjer tako očitna kot v literaturi, kjer je v poslednjem času zazijala obupna praznina — absoluten nič. Najbolje je, da si povemo to v obraz, čeprav ta brezobzirnost zaboli. Kajti drugače bo prišlo pri nas v navado, da bomo namesto močnih, resnično umetniških del redno prejemali na ogled stvari, ki naj bi bile izraz novega slovenstva, a so v resnici samo dokument obupne nesposobnosti in duševne revščine. Tak dokument oslabelosti je tudi pričujoča publikacija, ki je, upam, prepričala tudi tiste naše ljudi, ki menijo videti v slednji kresnici meteor, da so — nasedli z geniji novoborcev.

Publikacija v glavnem obsega Severjevo tragedijo, kateri so kot nekaj sprednji repek pridejane Pesmi Otona Berkopca. Te pesmi bi po svojem skromnem značaju sodile posamič v revije, tam bi se marsikaj zabilo, a tudi prezrlo, sedaj pa preočitno razodevajo svojo nebogljenost. Nič jih ne opravičuje in zaman se vprašuješ, čemu je bilo treba Berkopcu vse te neljube blamaže. Pomanjkanje avtokritike si razlagam tako, da je avtor zaverovan v podobe lastnega osebnega doživetja menil videti njih resnične odbleske tudi v pesmih, kar je pri mladem človeku psihološko razumljiv in neredek pojav. A na prvi pogled je jasno, da je Berkopec podlegel predvsem zunanjim vplivom in prepričan sem, da se ne motim, če vidim v njem žrtev tuje genialnosti. Naj Berkopec na tihem vse to premisli in prizna — v samotni, odkoder naj se nekoč vrne prečiščen, zrel,